

Ker dosmertne zavarovavnice zavarujejo tudi prav majhne kapitale in sicer od 10 gold. naprej, so v malem že koristne in v marsikakem obziru še koristneje, kakor tako imenovane mertvaške bratovšine. Še o času, ko ljudje bolj merjé kakor sicer, dajajo popolno varnost, dnar-nice mertvaških bratovšin pa se — kakor skušnja uči — o tacihih priložnostih kaj lahko spraznejo. Dosmertne zavarovavnice plačajo vselej zavarovani kapital, naj umerje kdo kadar koli. Mogoče je pa tudi se za postavljeni čas zavarovati in tedaj plačajo dosmertne zavarovavnice kapital samo, če zavarovanec v tem času umerje.

Kaj hasnovito je to zavarovanje za posojevanje dnarjev, če tisti, kateri komu posodi, misli, da bi dolg bil zgubljen, če bi dolžnik prezgodaj umerl. Da bi tedaj posojenih dnarjev ne zgubil, ako bi dolžnik umreti utegnil, terja od svojega dolžnika, naj se pusti zavarovati za toliko, kolikor je dolžan, in za toliko časa, za kolikor mu je dnarje posodil. Ta, kateri je dnarje posodil, shrani zavarovavni list, in če se primeri, da dolžnik tisti čas umerje, dobí uni od dosmertne zavarovavnice zavarovani kapital.

Mogoče je pa, zavarovani kapital prejeti in treba ni še le smerti kakega človeka čakati, kakor smo rekli gori v b. in c.

Starši morejo na pr. svojim hčeram doto in svojim sinovom kapital za kako kupčijo preskerbeti, če za svoje otroke od njih perve mladosti vsako leto kaj majhnega v dosmertne zavarovavnice zakladajo. Kadar pridejo otroci v svoje leta, jim plača zavarovavnica odločeni kapital.

Ravno tako si more kak delaven mož kapital zavarovati, ki ga bo v starosti pokojno vžival.

Zavarovanje starosti se godí pa največkrat tako, da si kdo letne dohodke zavaruje.

Kdor je že bolj postaren in brez otrok, ali kdor ima svoje zlahtnike bodi si kakor koli dobro preskerbljene, naj vloží svoj kapital le z zaupanjem v kako dosmertno zavarovavnico, ktera mu velike obresti zavaruje, s kterimi more v svoji starosti bolj zložno živeti. S tem se ogne tudi vsem sitnostim, pravdam in advokatom, ktere ima vsaki, kateri je izročil svoje dnarje drugim ljudém.

Kdaj se vélika noč praznuje?

V prvih časih kristjanstva so tisti kristjani, kateri so pred Judje bili, in se še nekterih judovskih šeg deržali, veliko noč tisti čas praznovali, ob kterem so judje praznik opresnih kruhov obhajali. Uni kristjani pa, kateri so pred molikovavci bili, in do judovskih šeg clo nič serca niso imeli, niso hotli z Judi vred ob enem času vélike noči obhajati. Toraj je med kristjani velik prepír bil, kdaj naj bi veliko noč praznovali.

Poglavitni nizejski cerkveni zbor je v letu 325 po Kristusovem rojstvu razsodil, naj kristjani ne praznujejo vélike noči tačas, ko Judje praznik opresnih kruhov obhajajo. Da bi vélika noč in praznik opresnih kruhov skupaj ne zadela, so zastran velikonočnega praznika naslednje zakone (postave) postavili:

1. pomladanja dnevna in nočna enakost (to je, tisti dan, ko sta noč in dan enako dolga), naj je za vselej na 21. sušca odločena;

2. vélika noč je v prihodnjič le v nedeljo praznovati, in sicer

3. tisto nedeljo, ki po prvem šipu ali prvi polni luni spomladanje dnevne in nočne enakosti pride;

4. ako bi pa ta šip ravno v nedeljo biti utegnil, tedaj je vélika noč prihodnjo nedeljo praznovati.

Ako bi 21. sušca, ko sta ta dan po misli nizejskiga zbora noč in dan enako dolga, ravno sabota bila, zraven pa tudi šip ali polna luna, naj je precej drugi dan, ki je perva nedelja po šipu dnevne in nočne enakosti, vélika noč, to je 22. dan sušca. Če bi pa nasproti 20. sušca

sabota bila, zraven pa tudi šip, tedaj je ta šip en dan pred dnevno in nočno enakostjo, toraj se ne sme po njem vélika noč vravnati; tukaj je treba družega šipa, ki po dnevni in nočni enakosti, to je po 21. sušca pride, in na 18. malotravna pade, počakati, in po tem se mora velikonočni praznik vravnati. Ko bi pa 18. malotravna ravno nedelja bila, tedaj bi vélika noč še le drugo nedeljo, to je, 25. malotravna praznovali, zakaj postava je: vélika noč je pervo nedeljo po šipu dnevne in nočne enakosti praznovati.

Iz vsega tega se lahko razvidi, da se vélika noč pred 22. sušcom praznovati ne more, pa tudi ne poznejše kakor 25. malotravna, in da celih pet tednov prehodi; včasih je pred, včasih pozneje, kakor si že polna luna ob dnevni in nočni enakosti nanese. V letu 1818 je bila vélika noč najbolj zgodaj, namreč 22. sušca, kar se v tem stoletji nič več ne bo primerilo; in samo v letu 1886 bo vélika noč najbolj pozno, namreč 24. malotravna. Neka latinska prerokva pravi:

„Quando Marcus pascha dabit,
Antonius pentecostabit,
Joannes Christi Corpus adorabit:
Totus mundus væ clamabit.“

to je:

Kdar vélika noč bo Marka dal,
Padovansk Anton pa binkušval,
Janez molil svet' Telo klečé:
Tedaj bo upil cel' svet gorjé!

Stolet. pratika.

Zgodovinsko-jezikoslovne reči.

O panonsko-slovenski boginji imenovani „Vida Solitana“.

Spisal Davorin Terstenjak.

V svojih različnih spisih sem si prizadeval, dokazati iz ostankov panonskega jezika, *) iz stroja starih panonskih mestnih imen, in iz izrekov rimskih in gerških pisateljev, da stari Panoni niso bili ne Traki ne Illiri. 1) Ker še se nekteri novejši izsledovatelji stare zgodovine zmirom opirajo na klasike, hočemo tukaj pretresovati, koliko dokazov tiči v njihovih izrekih za tračišnost ali illiršnost starih Panonov. Med glavnimi pisatelji, kateri Panone imajo za Illire, je rajni Gašpar Zeus.

Zeusevi dokazi so v kratkem sledeči. 2) Zeus umuje tako: „Akoravno Strabon očitno Panonov ne imenuje Illire, vendar njih illirsko pokolenje si misli kot znano. Illiria mu leži okoli jezera pri Bojih, do kterega so Panoni segali, tam je začetek ilirske zemlje.“ — Dalje umuje Zeus: „Keltski Skordiski so se med Traki in Illiri posadili, pod temi se pa le njihovi zahodni sosedje zastopiti morejo.“

Vse to umovanje ni resnično. V petih bukvah Strabonovih ni govora, da bi Illiria okoli jezera pri Bojih ležala. Res piše Strabon v sedmi knjigi sledeče: „Jaz govorim najpervo od Illirie, ktera mejaši na Ister in Planine (Alpes), med Italio in Germanio leži, in se začénja pri jezeru Vindelikov, Rhaitov in Bojev.“ — To bi

*) Dio Cassi (49, 36) piše, da se je oblačilo platneno z rokavi pri starih Panonih velelo panus ali panuš, ruski: panja, „ein leinener Rock der Bäuerinnen“, in da so po tem oblačilu dobili ime, kar je mogoče, ker mi Štirčani horvatske Zagorce zavoljo njihovih biz (berguš) imenujemo Bizjake, pa tudi iz pana, muža se da ime Panon izpeljati. Ako so se Panoni veleli tako zavoljo svojih panj — panušev, so to ime dobili od sosednih sorodnih Norencov.

1) Potrebne dokaze nahajaš v mojih spisih: „Slovensko-horvatska povest o Čehu, Lehu, Mehu“, dalje v spisu: „Kako daleč je segala meja starih Japudov?“ v lanskih „Novicah“; — dalje v mojem spisu: Ueber zwei Wörter aus der Sprache der alten Panonier v „Mittheilungen des histor. Vereins für Krain“ itd. 2) Kaspar Zeus „Die Deutschen und die Nachbarstämme“ str. 255 itd.